

ibseniană a unor personaje, solemnă și falsă onorabilitate a familiei Zhou, care trimite la *Stilpii societății*, ca și degradarea continuă a relațiilor de familie, zbaterea zadarnică a unor eroi, pentru a scăpa din carapacea unei tiranii disimulate sub masca autorității paterne și a obligațiilor filiale — aceste din urmă aspecte sugerînd o posibilă filiație și cu piesele lui Eugene O'Neill —, în sfîrșit, admirabila evoluție tragică a personajelor, desfășurarea evenimentelor potrivit parcă unui *fatum* — toate la un loc dau o copleșitoare impresie de măreție. Cao Yu este, incontestabil, un mare creator.

Antologia *Teatrul chinezesc din secolul XX* pune în evidență, în mod semnificativ, complexele prefaceri din dramaturgia chineză contemporană. Forme tradiționale — opera clasică (*Un caz ciudat*), apelul la motive istorice, de legendă, sau la parabolă (*Guan Hanqing*), lirismul accentuat (*Zhuo Wenjung*) — coexistă cu tendințe și formule artistice moderne. Personaje cu psihologii complexe, conflicte puternice, discutarea unor grave probleme de conștiință, definesc dramaturgia chineză din secolul nostru.

Petre BRAȘOVEANU

ION TOBOȘARU:

„Introducere în estetica teatrului contemporan”

Profesorul universitar doctor Ion Toboșaru ne oferă — prin această *Introducere*... — un prețios index de idei și probleme care populează spațiul teoretic al teatrului modern; index dedus din mai vasta sa lucrare, apărută în urmă cu patru ani în editura „Dacia” (*Principii generale de estetică*). Autorul are avantajul (de fapt, meritul) de a reuni în persoana sa nu doar teoreticianul și magistrul, ci și un practician avizat al fenomenului teatral, fie în postura sa de critic atent și obiectiv al faptului scenic curent, fie în cea —

mai populară, dar nu mai puțin eficace — de animator al unor reuniuni specifice, competitive, sau doar colocviale.

Din această asocieri de preocupări și exerciții multidirecționale se deduc și principalele caracteristici ale stilului său, demonstrate și de prezentul op capacitate de sinteză, stringența argumentației, fraza elegantă și clară, raportarea continuă a teoriei la exemplul concret, viu. Rezultatul este un volum dens, de rigoare științifică și — totodată — captivant la lectură, accesibil nu numai specialiștilor, ci și publicului larg, de teatru. Și, nu în ultimul rînd, indiscutabil, util celor ce se pregătesc să devină teatrologi.

Materia volumului este sistematizată în două secțiuni: „Profilul și fizionomia esteticii teatrale” și „Estetica artei actorului”. Disocierile, mai numeroase în prima parte, determinate de caracterul mai general al considerațiilor, aduc în discuție categorii ca „Trinitatea faptului teatral: dramă, creație scenică, public”, „Dramă și «lectură» scenică” sau „Creativitatea și asimilarea valorilor estetice în teatru”, examinate, nu o dată, din unghi polemic. Doar cîteva exemple: discuția asupra primatului dramaturgiei în spectacol i se pare autorului o „falsă problemă”; totodată, el consideră activitatea actorului drept profund creatoare și nu (limitativ) doar „interpretativă”; altă dată, nu ezită să taxeze o anumită critică de teatru drept „belferistică” sau „narcisistă”. Unele formulări sînt exemplare, atît prin spiritul tranșant pe care-l manifestă, cît și prin turnura insolită a demonstrației. Astfel, undeva se afirmă: „Ultimii ani readuc pe scenă aceleași opere (ale clasicii — n.n.), interpretate de o nouă generație de actori, într-o nouă viziune regizorală. Tentativa și tentația de a le compara sub raportul valorilor duce la eșec. Ierarhizarea spectacolelor generate de aceeași operă reprezintă un joc gratuit. Este ca și cum ai opera în matematici printr-o adunare fără a ține seama că folosești «mulțimi» diferite”.

Aproape de fiecare dată, aprecierile și comentariile profesorului Ion Toboșaru sînt subordonate actului critic. Un motiv în plus de a vedea în această *Introducere*... un util instrument în discuția fenomenului teatral contemporan.

Dinu KIVU

